

Rola nauczyciela wspomagającego.

Coraz częściej w klasach ogólnodostępnych w szkołach rejonowych (czyli znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania ucznia) zdarza się, że podczas lekcji pracuje dwóch nauczycieli. Rodzice uczniów nie zawsze zdają sobie sprawę, z czego to wynika i czym zajmuje się ten drugi nauczyciel.

Nauczyciel wspomagający, bo o nim mowa, to wykwalifikowana osoba, której głównym zadaniem jest wsparcie dziecka niepełnosprawnego. Przepisy dotyczące nauczycieli wspomagających określają, że muszą mieć oni przygotowanie z zakresu pedagogiki specjalnej.

Poniżej przedstawię zadania nauczyciela wspomagającego posiadającego kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej, zatrudnionego w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, które są regulowane przez Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).

Nauczyciele wspomagający:

- prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz z innymi nauczycielami i specjalistami realizują zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie,
- prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami i specjalistami pracę wychowawczą,
- uczestniczą, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli i specjalistów,
- udzielają pomocy nauczycielom prowadzącym oraz nauczycielom i specjalistom realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy.
- prowadzą zajęcia ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne.

W praktyce obowiązki nauczyciela wspierającego to przede wszystkim:

- wsparcie ucznia w bieżącej pracy podczas zajęć edukacyjnych adekwatnie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- prowadzenie zajęć rewalidacyjnych i/lub specjalistycznych,
- realizacja czynności opiekuńczych,
- dokonywanie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia,
- informowanie nauczycieli o postępach i trudnościach ucznia podczas zajęć, pomoc nauczycielom w dostosowywaniu wymagań edukacyjnych,
- ścisła współpraca z rodzicami ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- koordynacja pracy zespołu nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem podczas opracowania i modyfikacji IPET-u (Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny),
- monitorowanie realizacji w pracy z uczniem zaleceń wynikających z orzeczenia z PPP.

Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny – podstawowy dokument regulujący funkcjonowanie dziecka z orzeczeniem w szkole. Zawiera indywidualne dostosowania dla ucznia wynikające z jego niepełnosprawności i ograniczeń. Dostosowania mogą dotyczyć metod i form pracy oraz indywidualnych wymagań z poszczególnych przedmiotów i zachowania.

Nauczyciel wspomagający, pracując z uczniem w klasie, bardzo często spędza z całą grupą wiele godzin tygodniowo przez kilka lat nauki. Daje mu to możliwość poznania możliwości i predyspozycji nie tylko dziecka posiadającego orzeczenie, ale również wszystkich uczących się w tej klasie. Bardzo często jeżeli poziom

samodzielności podopiecznego pozwala na to, nauczyciele wspomagający poświęcają swój czas innym uczniom potrzebującym pomocy, wspierają również w pracy nauczycieli przedmiotowych. W klasach młodszych zdarza się, że nauczyciele uzupełniają się wzajemnie, np. podczas prowadzenia lekcji.

Nauczyciel wspomagający realizuje wszystkie obowiązki, które wynikają z przepisów prawa, ponadto według behawiorystów pełni rolę nauczyciela/terapeuty-cienia. Ich zdaniem nauczyciel ten oferuje wsparcie dziecku, ale promuje jego niezależność.

Wspomaga ucznia w edukacji prowadzonej w sposób typowy. W zależności od potrzeb stoi za uczniem lub w oddaleniu. Wzmacnia w sposób subtelny. Skupia się na uczeniu sytuacyjnym i generalizowaniu umiejętności. Uczy poprzez obserwację rówieśników. Nie wydaje poleceń bezpośrednio. Ważne jest, aby nauczyciel kierował się zasadą: *Wspieram tak długo, jak dziecko tego potrzebuje, i tak krótko, jak to jest możliwe.* –

Behawiorysty mówią, iż zadaniami nauczyciela wspomagającego/cienia są:

- uczenie i modelowanie kontaktów z rówieśnikami i nauczycielami,
- uczenie rozumienia przez dziecko sygnałów pochodzących z otoczenia,
- rozwijanie samodzielności,
- uczenie ogólnie akceptowanych zachowań społecznych,
- praca nad zachowaniami niepożądanymi,
- uczenie podporządkowania się regułom panującym w szkole,
- motywowanie dziecka z dysfunkcjami do rozwoju,
- udzielanie podpowiedzi służących do rozwiązania przez dziecko problemu lub zdobycia umiejętności,
- wyjaśnianie dziecku niezrozumiałych sytuacji,
- dostarczanie otoczeniu wiedzy na temat różnych dysfunkcji oraz na temat metod pracy,
- dążenie do wycofania swojej osoby i maksymalnego usamodzielnienia się ucznia z dysfunkcją.

Nauczyciel wspomagający powinien wykazywać cztery „osobowości”:

- osoby wzmacniającej funkcjonowanie w klasie na lekcji (wzmacnianie i podpowiadanie),
- osoby nauczającej (jeżeli potrzebne jest duże wsparcie w umiejętnościach poznawczych),
- osoby uspołeczniającej (relacje rówieśnicze),
- osoby kontrolującej zachowania trudne (wdrażanie toku postępowania).

Należy podkreślić, że rolą nauczyciela wspomagającego nie jest podawanie gotowego rozwiązania dziecku, a udzielenie mu pomocy i wsparcia w poszukiwaniu drogi do rozwiązania problemu.

W klasie gdzie podczas lekcji współpracuje dwóch nauczycieli, czyli nauczyciel przedmiotu i nauczyciel wspomagający/pedagog specjalny bardzo ważna jest współpraca. To właśnie ona decyduje o atmosferze panującej w klasie oraz efektach nauczania i wychowania, zarówno w odniesieniu do uczniów pełnosprawnych, jak i tych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Jeśli ta współpraca opiera się na właściwych zasadach, uzyskiwane efekty mogą czasami przekroczyć oczekiwania i to w stosunku do obu grup dzieci.

opracowała: Iwona Sot-Kończyk

Bibliografia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).
2. Materiały szkoleniowe: fundacja KROK PO KROKU, „Szkolenia i warsztaty dla rodzin z autyzmem, terapeutów, nauczycieli i wolontariuszy”.